XII-ik évfolyam. 27-dik szám. Köszeg, 1892. julius 3-án.

KŐSZEG ÉS VIDÉKE

Szépirodalmi, társadalmi, közgazdasági, ipar-kereskedelmi és nevelészeti hetilap.

TÖBB EGYLET KÖZLÖNYE.

Előfizetési ár: Egész évre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt. *Egyes szám ára 10 kr.* Megjelenik minden vasárnapon.

Szerkesztőség: a táblaház iskola-utczai részében. Kéziratok, levelek s egyéb a lapszellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők. *Kiadói iroda:* városkör 81. sz. a nyomdában.

Előfizetési pénzek és reclamátiók a kiadóhivatalhoz (Feigl Gyula) intézendők. *Hirdetések jutányos áron vétetnek fel.*

Felhivás előfizetésre.

Julius hó 1-jével uj előfizetést nyitottunk a

„Kőszeg és Vidéke"

czimű hetilap XII. évfolyamának julius—szeptemberi évnegyedére.

Felkérjük azért mindazon tisztelt olvasóinkat, kiknek előfizetése a mult hó végével lejárt, miszerinti azt mielőbb megujitani és egyuttal lapunknak uj előfizetőket gyüjteni szivesked jenek.

A lap előfizetési ára a régi:

Egész évre	*4 frt.*
Fél évre	*2 „*
Negyed évre . . .	*1 „*

Az előfizetési pénzek a „Kőszeg és Vidéke" kiadóhivatalához, Feigl Gyula könyvnyomdájába küldendők.

A „Kőszeg és Vidéke" kiadóhivatala.

Egyesületeink nyilvános jelentései.

Sok Kőszegen a mindenféle egyesület; több mint bárhol másutt, azt mindenki tudja. De nem ismeri a közönség valamennyinek a belső életét, a működési körét, s legkevésbé azok elért sikereit. Miért? Nem tartják érdemesnek, hogy szokásos jelentéseiket nyilvánosan, az ujságlapokban is közzétegyék, hanem megelégesznek azzal, ha közgyüléseken egyszerüen elreferálják és tudomásul vétetik az illető egyesület sáfárkodását. Ez nem jól van igy. Először már azért nem, mivel az egyesületi tagok ritkán jelennek meg teljes számban a közgyüléseken, s azoknak mégis csak volna joguk mindenről kellő informátiót szerezni. Másrészt meg a nyilvánosság elől elzárkózni annyit tesz, mint, ha nem is titkolni működésüket, de legalább ignorálni a nagy közönséget, mely többékevésbé a maga részéről is hozzájárul az egyesületek fentartásához és joggal akar egy kis bepillantást szerezni az egyesületi életbe. Egy e tekintetben dicséretre méltó kivételt képez. *A kőszegi kath. gimnazium segélyző-egyesülete*, mióta fennáll, soha sem zárkózott el a nyilvánosság elől. Évről-évre, a mellett, hogy a gimnazium évi értesitőjében elszámol működéséről, lapunkban mindig ad be terjedelmes, kimeritő jelentést. Ott hát nem árulnak zsákban macskát, s azért — és talán éppen csak azért — ez a humanus intézmény egyre izmosodik és mindinkább hintheti áldásait. Kivánjuk is, hogy legyen mindig bő forrása jótéteményeinek gyakorlásához és álljanak az élén mindig olyan derék férfiak, mint a minőkkel most dicsekedhetik.

A mi már most ennek a szegény tanulókat segélyző-egyesület mult évi működését illeti, arról szóljanak az alábbi sorok:

Igazgatói jelentés

a *kőszegi kath. gimn. segélyző-egyesület* 1891/2. isk.-évi működéséről. Felolvastatott a f. é. junius 26-án tartott közgyülésen.

A jó erkölcsi magaviseletű, szorgalmas szegény tanulók gyámolitására alakult egyesületünk pályafutásának 3. évét töltötte be. Még mindig csak az elején vagyunk a kezdetnek, akár a rendelkezésünkre álló alapot, akár a gyámolitottak csekély számát tekintsük. De minden kezdet nehéz, és csüggedni nem szabad. Ha nem tehetünk is annyi jót, mint a mennyit óhajtottunk, de mégis csak jót tettünk. És a legcsekélyebb jótett is megtermi gyümölcsét. — Már az maga bizonyitja egyesületünk életrevalóságát, hogy ujra gyarapodott a tőkéje s nagyobb a száma azoknak, a kiknek segitséget nyujtott. Egyesületünk tehát nem stagnal, nem állapodik meg ugyanazon a helyen, hanem folyton folyvást előbbre megy, halad, izmosodik. Igy van ez jól. Oly egyesületnek, mint a mienk, melynek oly nemes rendeltetése van az emberiség és a haza szolgálatában, élni kell és fog is élni Kőszeg városában, melynek lakosai soha sem zárkoznak el azok elől, a kik a szenvedő emberiség és a drága haza ügyében alamizsnáért fordulnak könyörületre hajló szivükhöz.

Hány egyesület volt itt e városban akkor, midőn a mienk keletkezett? Majdnem vakmerőségnek tünt fel egy ujnak alakitása. De ime létrejött a mienk is, és él folyton, egyre gyarapodik. Pedig még nem vette igénybe azokat a segélyforrásokat, a melyeket az ily fajta egyesületek czéljaik előmozditása végett kihasználni szoktak. — Még eddig nem mulattunk szegény deákjaink javára; tudományos felolvasást, hangversenyt nem rendeztünk; működvelő előadást nem tartottunk. Csupán csak a tagdijakból, ezek kamatjaiból és egyes jótevők adakozásából éltünk.

De még a tagok gyüjtésében sem tanositottunk nagy erőfeszitést. Nézzünk csak végig egyesületünk alapitó tagjainak névsorán. Tiszteletre méltó nevek, diszes társaság. Nagy részük idegen, nem e városból valók s nem is laknak e városban. Ellenben igen sokan vannak e városban, a kiknek a neve hiányzik, nincs a névsorban, a kiknek pedig itt volna a helye ebben a diszes társaságban. Vannak e városban jómódu, tehetős polgárok, ivadékai Kőszeg régi patriciusainak; miért vonakodnának kérésünkre meghozni azt az áldozatot, a melyet a kevésbé tehetősek, az idegenek önként meghoztak. Jót tesznek ők ezzel az áldozattal, kettős jót. Azonkivül, hogy az egyesületet czéljához segitik, a helyi ipart is élénkitik bizonyos mértékben. Mentől több eszköz áll az egyesület rendelkezésére, annál több tanulót ruház és gyámolit. Ezt a ruhát itt Kőszegen, helybeli iparosokkal csináltatjuk. Valóban kéz kezet mos.

TÁRCZA.

Komoly szó a nőkhöz.

(Folyt. és vége.)

Tagadhatatlan, hogy századunk leánya sokkal jobban öltözködik, mint annak idejében nagyanyja, s hogy ha a párisi toilettekben vitorlázó finom kezü, bájos leánykákat látjuk az aranyos, tizenegy órai napfényen lebegni az asfalton, mint megannyi himesszárnyú pillangót — nagyon bajosan tudjuk őket odaképzelni a tűzhely mellé, vagy egy alsóbb rangú hivatalnok apró lakásába, hol az ebédlő és szalon, háló- és vendégszoba, dolgozó- és gyermekszoba két kis zugból áll ki. S itt kárhoztatnunk kell az anyákat, kik könnyen megbocsátható gyengeségből, sejtvén, hogy leányuk a világ rendje szerint már nem sokáig lesz az övék, előre is kárpótolni akarják jövendőbeli küzdelmeikért azzal, hogy — csinosságuk a mellett hiúságuknak is hizelegvén — minden tőlük telhető módon igyekeznek azok vágyainak teljesitésére. De a felelősség terhének felét a férfiak vállaira kell háritanunk, mert igaz, hogy mikor házasságra kerülne a sor, a szabó- és divatárus-számlák fergetegétől megriadva, visszavonulnak, de azért a szorgalmasabb s ruháját maga varró kis leányt megint el nem vehetik, mert annak meg derekán ránczot vet a ruha — hiába! — nem fesch.

Szóval itt is áll az, mit egyik szellemes publicistánk oly találóan jegyzett meg: „Felfelé mindnyájan demokraták vagyunk, lefelé mind arisztokraták." A teremtés urai félnek terhet venni vállaikra, mert az esetlegesen meggátolná magasröptü (?) szárnyalásukat, de félnek a segitségtől is, ha az abban a megbocsáthatatlan hibában leledzik, hogy — rosszul öltözködik.

Hogy tehát a bajon segitsünk, azt hiszem, leányainkat a bölcsőtől kezdve azzal a szigorúan szem előtt tartott czélzattal kell nevelnünk, hogy annak idején férjének valódi ideális értelemben vett fele-segitsége lehessen.

Hogy e czélnak megfelelhessen, szükséges, hogy alapjából értse a tökéletes háztartás takarékos vezetését.

Az asszony csatatere az otthon. Minél csekélyebb eszközzel, minél nagyobb eredményt képes itt előidézni, annál nagyobb az egyén győzelme. Az a nő, ki hatezer forintból nem képes férjének több kényelmet szerezni, mint a másik — nemcsak nem jó gazdasszony, de nem is jó feleség.

Igen! Ne mosolyogjatok e fölött fiatal asszonykák, kik azt hiszitek, hogy szépségtek, ifjuságtok varázsos kincsének odaadásával érdemlitek meg a feleség nevét, ne mosolyogjatok, mert a házas élet prózájában a háziasszony ép oly fontos helyet foglal el, mint a feleség, s a nő, ki férjének anyagi jólétéről gondoskodig, csak ugy megérdemli a jó feleség nevet, mint az, ki szerelme kincseit tartja fenn számára. S ha ezt meggondoljuk, akkor leljük meg a hibát leányaink nevelésében. Az az egy nap, mely a menyasszonyból feleséget csinál, nem változtathatja ám a fiatal leányt tapasztalt háziasszonynyá. Lassan, lassan kell gondolkodásmodját megváltoztatnia, az uj helyzetével járó kötelességekkel megismerkednie. Jaj annak a férjnek, ki ezt számba sem véve, kellő tapintatot, elnézést nem fejt ki, s nem igyekszik ifju nejét jó tanácsokkal vezetni a tökéletesség felé. De százszor jaj annak a nőnek is, ki a mézes hetek mámorába elmerülve s előbbi gondtalan életétől elkényeztetve, későn ébred arra, hogy komoly és nehéz kötelességei is vannak. Valóban az ilyeneknek rendkivül nehéz megszokni azt, hogy virradattól napestig mindig gondolkodnia s ügyelnie kell számtalan, egyszerü, prózai, s mégis fontos dologra, ha azt nem akarja, hogy háza rendetlen, férje kedvetlen, s ő maga elégedetlen legyen.

A jó háziasszony felényi nehézséggel lesz jó feleséggé, mint a rosz.

A fin de Siécle jó háziasszonya alatt, korántsem a mult idők hires, pergő nyelvü s néha talán hirtelenkezü nagyasszonyait értjük ám, ki minden reggel sorra kihuzgálja a fiókokat, alábuvik a butoroknak, s a legártatlanabb lelket is folyton tolvajlás gyanujával tekinti. Sokszor méltán, mert ennek a modornak tagadhatatlan sok jó oldala mellett az a hátránya is megvan, hogy a cselédek már csupa boszúból is igyekeznek meglopni. Ezek a pompás tűzrőlpattant gazdasszonyok kitünően helyükön voltak akkor, mikor a férj legtöbbször hónapokig távol lévén házától, a ház fentartása, vezetése, sokszor még védelmezése is az asszony kötelessége volt. A mai kor társadalmi viszonyai a nőnek nagyobb tért engednek, sőt megkövetelik, hogy szellemi lényét is lehetőleg tökélyre fejleszsze, hogy férjének ne csupán gazdasszonya, hanem legelső s legbizalmasabb barátja is lehessen; most megkivánjuk az intelligens uri nőtől, hogy egyrészt képes legyen férje gallérjait tökéletesen kijavitani, vagy legalább is a javitásra szakértelemmel felügyelni, másrészt a következő perczben kifogástalan applombba! tudja fogadni férje főnökét, még ha az maga a miniszter is legexcellentiásabb személyében.

De istenem, kérdi erre sok kedves olvasónő, hol keressük hát akkor a takarékosságot? Elkergessük szakácsnőinket s magunk álljunk a tűzhely mellé? Nem kivánatos, sőt nem is egészen ajánlatos mód, mert megeshetnék, hogy férjem uram hazaérkezve, s a konyhában látván sürgölődni a kicsi feleséget, háladatosan csókolná meg az apró kezecskéket, de megérezvén rajtuk a petrezselyem és vöröshagyma illatot, elmenne a kedve — nem a rostélyostól, — hanem a kézcsóktól.

Viszont azok is helytelen uton indulnak el, kik a konyhaköltség leszállitásában keresik a takarékosság titkát. A férj, ki fáradságos munkával keres, a gyer-

Hátha még annyira izmosodnék ez az egyesület, hogy tápintézette fejlődnék. Akkor élne és éltetne csak igazán.

És miért ne válhatnék azzá? Hiszen Vasvármegyének annyi előkelő nagybirtokosa van, akik nemcsak születésre, de érzésre és gondolkodásra is arisztokraták, a legjobbak. Ha ők szerény egyesületünket figyelmükre méltatnák s nemes szivük sugallatát követve az emlitett czélhoz segitenék, a legértékesebb nemesi oklevelet állitanák ki magukról. — Hogy mi jogon tartunk számot Vasmegye közönségének nagylelkűségére, azonnal kitalálhatja bárki, ha a kőszegi gimnazium tanulóinak honosságát kimutató statisztikai táblázatra tekint. Ott láthatja, hogy a kőszegieket nem számitva — 92-re megy a megyebeli tanulók száma, tehát 50%.

Midőn ezzel megjeleltem az irányt, a hol keresnünk kell a létünket biztositó ujabb feltételeket, egyuttal kiemeltem — ugy hiszem — értékét azok áldozatának, akik mint tagok — alapitók és rendesek — már eddig is támogatták és föntartották az egyesületet. S bár mindenkinek szivesen nyujtunk alkalmat, hogy háztartásunkat megtekinthesse, első sorban mégis azoknak adunk számot működésünkről, a kik egyesületünk tagjai, a kiknek joguk van bennünket eljárásunk felől kérdőre vonni.

Egyesületünk a lefolyt évben 1 választmányi ülést tartott 1892. május 29-én, a melyben jóváhagyták az igazgatóságnak a karácsonyi ünnepek alkalmával eszközölt 70 frtnyi adományozását s egyuttal felhatalmazták, hogy a már eszközölt kiadásokat beleszámitva, mintegy 200 frtot fordithasson a tanulók segélyezésére. Ugyanezen ülésben határoztatott, hogy a f. é. közgyülésen inditvány teendő az alapszabályoknak az administratióra vonatkozó egyik-másik pontja módositása ügyében. A 3 éves tapasztalat ugyanis azt mutatja, hogy az egyesület administratiója több tekintetben bonyolódott, nehézkes; a személyváltozás folytán megüresedett helyek betöltése minduntalan gyülés összehivását teszi szükségessé, a mi sokszor terhére van a más oldalról is igen elfoglalt tagoknak.

Az egyesület jövödelme a folyó évben, mint a pénztári kimutatásból látható, 457 frt 36 kr. Ezen jövedelem nagy része az alaptőke kamatjaiból, 142 frt. 86 kr. és a tagdijakból 234 frt került ki; a többi egyes jótevők adományából. Ezen jövedelemmel szemben áll 201 frt 85 kr. kiadás, a melyből segélyre ment 199 frt 85 kr., egyéb kiadás 2 frt. A jövedelem nagyobb része, 255 frt 51 kr. az alaptőkehez csatoltatott, a mely a mult évi junius 14-iki kimutatás szerint: 3131 frt 55 krt tett ki; az idei szaporodással 3387 frt 6 krra emelkedett.

A lefolyt évben alapitó tag lett: Lakatos György, nyug. esperes, egermegyei áldozó pap 50 frttal; a régiek közől alapitványukat megtoldották: Deutschbauer Ignácz 30 frttal, Major János, prépost-plébános 10 frttal; a kőszegi takarékpénztár 40 frttal; hozzá járul szintén a kőszegi takarékpénztártól adott 25 frt, a mely évenkint egy szegény tanuló díjazására szolgálna, de a tanári testület még az előbbi években hozott határozata folytán egyelőre a segélyző-egyesület alaptőkéjéhez csatoltatik.

Hálával tartozunk azoknak is, a kik mint jótevők gyarapitották egyesületünk jövedelmét. Ezek: Somogyi Venczel tanár ur, a ki egy db cs. és kir. aranyt, Vargyassy Gyula, szentgotthárdi ügyvéd ur, a ki taval is, az idén is 5—5 frtot adott az egyesületnek.

Ezuttal meg kell emlitenem több tanulónak áldozatkészséget, akik a mult iskolaév végén elhasznált iskolakönyveiket az egyesületnek adták, hogy azokkal szegényebb iskolatársaikon könnyitsenek. Mintegy 5 tanuló részesült ez uton teljesen vagy részben tankönyvekkel való ellátásban.

A segélyző-egyesület czéljának szolgáltak azon nemesszivü jótevők, akik az elmult év folyamán keresztül több gimnaziumi ifjut egészben vagy hetenkint 1—2 napon ellátásban részesitettek.

Segélyezésben az egyesület részéről 15 tanuló részesült, ugymint: Rasztovits, Rajczy, Windisch J. IV. oszt., Szaló Kálmán III. oszt., Bilisits N., Bazsó E., Schillinger II. oszt. és Berghofer, Domnanits, Kulcsár, Rozsonits, Tőke, Windisch M., Wenninger, Zaunfuchs I. oszt. tanulók. Készpénzben 70 frtot osztott ki az egyesület 7 egyenlő részben 1891. karácsonykor. A tanév végén 129 frt 85 krt adott ki ruhára, a melyet ily módon osztott szét. Kabátot kaptak 7-en: Rasztovits, Bazsó, Schillinger, Kulcsár, Rozsonits, Zaunfuchs, Szaló K.; nadrágot 8-an: Rajczy, Windis J., Kulcsár, Szaló, Bazsó, Schillinger, Rozsonits, Wenninger; czipőt kaptak 10-en: Windis J., Windis M., Bilisits, Tőke, Rozzonits, Rasztovits, Domnanics, Szaló, Bazsó Elek, Schillinger Albert.

Miután még kijelentem, hogy a tagdijak igen csekély kivétellel pontosan befolytak s miután az egyesület tagjainak és jótevőinek, akiknek áldozatkészsége lehetővé tette, hogy a lefolyt iskolaévben az eddiginél nagyobb mértékben gyakorolhattuk az adakozást, a jótéteményben részesült tanulók nevében hálás köszönetemet nyilvánitom és nekik Istentől ezer áldást kivánok, befejezem jelentésemet ez idei működésünkről, kérve a m. t. közgyülést, hogy e jelentést tudomásul venni kegyeskedjék.

Kőszeg, 1892. junius 26-án.

Kroller Miksa.

Egy-két szó a magyarositásról.

(Vége.)

Azt fogják tán a jó urak a szerkesztővel együtt erre mondani, hogy ez nem a magyar olvasókörre vonatkozott, mert hiszen a perhorreskált czikkben arról emlités sem tétetik. Én ennek daczára azonban ujra és ujra azt állitom, hogy az a magyar olvasókörre való vonatkozással iratott. Mert mit is tárgyal az a czikk, mely a megörökitésre méltó frázis-özönt tartalmazza? A német szent-mihályi „Männer-Gesang-Verein“ által rendezett mulatság sikerének dicsőitését. S mig a kérdéses czikk irója, ki nem más mint Libicsek ur, a nevezett lapnak szerkesztője, — a „Männer-Gesang-Verein“-t — égig magasztalja, addig „bizonyos elemeket“ vakaud munkálatokról, sovinizmusról és a viszály magvának elhintéséről vádol. Ezek alattt a „bizonyos elemek“ alatt pedig a helyi viszonyokkal ismerős másokat, mint magyar olvasóköri tagokat nem érthet . . . . . Hát szerkesztő uram! azok a bizonyos elemek, — kiknek az ön és mások szemeiben — egyedüli hibájuk az hogy a magyar állameszmének érvényre juttatása mellet küzdenek, illethetők ezért olyatén titulussal és váddal? Mifele logikája lehet a szerkesztő urnak, hogy ily rugdalódzásra vezette? Illik ezt tenni egy magyarországi szerkesztőnek? Hiába a „lóláb“ csak kibukkanik! Ebből levonhatja a tanulságot hogy — mint a magyar mondja — a „német sógornak kötve higyj“ mert mig ön a lebe kerül, addig felbujtói — a markukba nevetnek . . .

Ezt közbeszurásképen szükségesnek tartottam felhozni.

Most pedig vegyük fel ujra az elejtett fonalat s kérdezzük vajjon fentebb vázolt viselkedés után remélhetjük-e hogy az ev. vezető urak a magyar szellem és nyelv buzgó harczosaivá és lelkes terjesztőivé szegődnek?? Kétlem, de hálát rebegnék a gondviselésnek, ha a téren Saulokból — Pálokká lennének. És ettől sok függ? Mert hogyan legyen pld. Német-Szent-Mihály község valamikor, ugy szellemileg mint nyelvileg, tehát tökéletesen magyar, midőn a fennálló két iskolának csak egyikében, — a katholikusban, folyik a magyarositás? Igen ott folyik s erről bárki is személyesen meggyőződhetik. Már pedig ha az egyik felekezet tanitói ezt megtehetik és szivörömmel megis teszik, miért ne tehetnék meg ők is? A tanitó akaratától függ minden. Aki szivvel-lélekkel akar magyarositani, annál lesz is eredmény, aki pedig maga sem akar, annál eredményről nem is lehet beszélni. Tehát csak akarjanak magyarositani s tegyék meg azt, amit mások megtesznek!

Viribus unitis! Közösen, egyesült erővel vállvetve kell minden e hazában élő honfiunak, — a nemzeti ügyek keresztülvitelében működnie. Szétforgácsolt erők mellet oly magasztos nemzeti problemát, minő a magyarositásnak szent ügye, — keresztülvinni nem lehet . . . . . Ha nemzetünk tulajdon gyermekei e rövid axiómát: „Egyesült erővel!“ egy ezredév óta folyton szemeik előtt tartották volna, mondhatom sok, — nagyon sok szomoru és gyászos lap hiányoznék történetünkből. Az egyenetlenség volt az ördögi bün, mely államiságunk létét oly sokszor és erősen megingatta, melyet röviden bár, de annál gyönyörübben és érthetőbben igy fejez ki a költő: „Egységünk törvén, törve hanyatla erőnk“! (Kisfaludy) Oh mi mély igazság rejlik e röpke szavakban! A gyászos multon okulva, tegyünk mindent vállvetve és egyesült erővel, hogy legalább egy szebb és jobb jövő reménye kecsegtethessen mindnyájunkat.

Miért ne lehetnének az ország iskolái és tanitói a magyarositást illetőleg egyöntetűek? Miért ne ápolnák együttesen hazánk gyönyörüen csengő nyelvét? Miért ne olthatnák a gondjaikra bizott gyenge gyermek szivébe a hazafias érzelemnek csiráját, a honért való lelkesedésnek szent tüzét, hogy az ott lángra gyuladva lelkesitse mint ifjut, később min. férfiut, és aggot,, hogy hazájának Istenén és vallásán kivül eléje ne tegyen semmit, hogy hazájáért kész legyen akár tüzbe-vizbe menni, kész legyen érette a válság pillanatában vagyonát, gyermekeit sőt önmagát is áldozatul hozni. Igen ezt a tüzet lobbantsák lángra a gyermeki szivekben és tanitsák meg azonfelül az édes anyai nyelvre, akkor Magyarország állami létét, jövőjét félteni — nem kell!

Tehát csak egyesült erővel és egyöntetüen!

Miért nem közelednek hozzánk evang. atyánkfiai? Ne gondolják, hogy messebeli „mumus“-ok vagyunk, kik emberhusra éhezünk. Miért izolálják el oly annyira magukat tőlünk? Miért nem fognak velünk a magyar ügy támogatásában kezet?? . . . . Mintha bizony az evangelium anathémával sujtaná — hazájuk nyelvért lelkesülő s küzdő honfiakat, vagy egyenesen megtiltaná — e hazai nyelv beszélését a terjesztését, miut megtiltja pld. a nazarénusok agyafurt vallása a hivőknek a — katonáskodást!? . . . . . .

Sapienti sat!

S ezzel végére jutottam volna annak, a mit mondani, vagy jobban mondva irni szándékoztam. Mindennemü felreértés elkerülése végett egyuttal kijelentem, hogy a mit irtam az privát megyőződésem, melyért a felelősséget elvállalom.

Befejezésül ismétlem, hogy ha oly messze kiható s a nemzet életébe vágó ügyről van szó, minő a magyarositás, vagyis a magyar szellem- és nyelvnek általláuossá tétele, — akkor joggal olvárhatjuk, hogy a hazának minden felekezete e szent ügyért honfiui lelkesedésének egész hevével sikra szálljon! Ezt mondom s joggal elvárhatjuk, de elvárjuk is, mert ez külöubeu minden igaz hazafinak szent kötelessége; — a haza iránt való kötelességeinket pedig teljesitenünk legalább is — illik. Midőn tehát egyeseket a haza iránt való kötelességeiknek teljesitésére figyelmeztetünk, azt hisszük nem követünk el valami roppant merész dolgot.

Darázs József.

HIREK.

— **Kinevezés**. Löher Kálmán, városunk szülötte ő felsége kabinetirodája részére a magyar nyelv tolmácsává neveztetet ki.

— **Fényes esküvő** lesz közelebb a kőszegi blébániatemplomban. Városunk egyik szépségét, Jenny i Miczi kisasszonyt a napokban oltárhoz vezeti Rieger Vilmos, százados a Szombathelyen államásozó 11. huszárezredben.

— **Uj főgondnok**. Megyés püspök ur ő méltósága a kőszegi Kelcz-Adelfy-fele árvaház főgondnokául István Vilmos kanonokot nevezte ki. Az uj főgondnok mint ilyen néhai Königmayer Károly czimzetes püspök örökébe lép, s vele az árvaház élére egy mindeu tekintetbeu kiváló egyén került.

— **Szt. László-ünnepségek**. Szent László magyar király szentté avatasának betszázéves fordulóját mult hó 27-én Fehér Ipoly pannonhalmi főapát rendeletére megünnepelte a helybeli gimnazium ifjusága is. Ezt az ünnepet különben az egész országban megülték, de különös fénynyel Nagyváradon, mely a szont király temetkezési helye.

— **Turistagyülés**. A kőszegi turistaosztály választmánya junius hó 27-éu a városház tanácskozó termében gyülést tartott, melyen elnök, Markovits József bejelentette, hogy a budapesti osztálytól hozzá érkezett levélbeli értesités szerint a fővárosi turisták f. ó. julius hó 16-án reggel 7 óra 31 perczkor Kőszegre érkeznek. A vendégek némi pihenés után az Ó-házon és Irottkőn át Lékára s onnan Borostyánkőnek tartva Tarcsára mennek. Kérik a kőszegi osztályt, hogy kirándulásuk alkalmával kezükre járjanak és intézkedjék, hogy az Irottkőu reggelit, Lékán ebédet és a tovautazásra kocsikat kapjanak. A választmány örömmel fogadja a budapestiek jövetelének hirét s tőle telhetőleg mindent el fog követni, hogy a vendégek vidékünkön jól érezzék magukat, de ajánlatba fogja hozni, hogy a reggeli ne az Irottkőn, hanem a történeti nevezetességü és kies fekvésü Hörmauukútnál legyen.

— **Kirándulás**. A turistaosztály választmánya julius hó 10-ére kirándulást tervez a Szt. Vid hegyéu át a Stájerházakhoz; julius 14. is 15-ére pedig a Schneebergre.

— **Egyesületi hir**. *A kőszegi kath. gimnázium segélyző-egyesülete* f. é. junius hó 26-án tarta évi közgyülését, melyen tudomásul vették az igazgatói és pénztári jelentést, valamint helybenhagyták az eszközölt segélyezéseket. A gyülés folyamán azt az elvi jeleutőségü határozatot hozták, hogy az egyesület adminisztrációja kisebb apparatussal könnyebben lévén vezethető, az alapszabályok e részbeni megváltoztatására szükebb körü bizottságot küldenek ki. Az egyesület védője: Hidasy Kornel szombathelyi megyés püspök, elnöke: Pötzelberger Károly, alelnöke: Pfeffel János, igazgatója Kroller Miksa, tit-

---

mekek, kik nőnek, a cseléd, ki nehéz munkát végez, egyaránt megkivánják a jó és czélirányos táplálékot s annak megvonása erejük csökkentésével boszulja meg magát. A meggazdagodás biztos alapja nem az, hogy ne vegyünk, hanem, hogy a mit veszünk, abból egy csepp se menjen kárba. Egy jó gazdasszony, mikor megrótták, hogy a kihullott rizskása szemeket szedegette fel a földről, azt mondván, hogy az a pár szem rizskása nem tette volna szegényebbé — igy felelt: Az is benne volt a fontban a én egész fontért fizettem. — A másik főfeltétel az, hogy sohase vegyük azt, a mi szükséges, hanem azt, a mi nélkülözhetetlen. Jegyezzük rendszeresen kiadásainkat, s ha a hét végén ugy találjuk, hogy a kiadás jövedelmünkhöz mérten tulságos, kutassunk utana, hogy hol léptük át a határt. Ugy fogjuk találni, hogy nem a tulajdonképeni élelmi szerek kerültek sokba, hanem a felesleges sallangok. Sok helyen, ha a felesleges elhagynák, felényire szállna a havi kiadás, s megis, ha az élet drágaságáról panaszkodunk rendesen, a kenyér és hús árára gondolunk, a közös akarattal szidjuk ezek előállitóját, kik állitólag a mi pénzünkből kocsikáznak.

A legtöbb férfi szidja a mai nőnevelést, mely állitólag tulságos sok tudományt ver a nők fejébe s ez által képtelenné teszi őket a gazdasszonykodásra. Pedig voltaképen nem ott a hiba, hogy tulságos sokat tanulnának, mert még mindig nagyon keveset tudnak, hanem az irány nem helyes, melyben nevelésök vezetve van. Sokkal többet kellene tanulniok, hogy jó háziasszonyok lehessenek. Meg kelleue tanitni őket az egészségtanra igen nagy mérvben, meg kellene tanitni a következetes gondolkodásra tökéletesen, s meg kellene tanitni a legalaposabb könyvvezetésre. Ez az, mit a nők 90%-a nem ért, s még ha sejt is hozzá némiképen, — nem képes saját házánál alkalmazni. Volt alkalmam látni igen bájos kis asszonykákat, kik háztartási könyvük előtt ülve tövig tintás, rózsás ujjukat végkétségbeeséssel huzgálták végig az átkozott számsorokon, melyek semmi áron sem akarnak jól kijönni. S ez még a java, mert legalább megpróbálkozik a nehézségekkel, de a nagy többség, ha könyvvezetést ajánlunk neki, könnyedén vállat von rá „Cui bono.“ „Hát bevettem, csak ki kell adnom, ha kiadtam bizonyára be is kellett vennem, mire az a sok firkálás.“ Pedig a nő, ki rendszeresen vezeti háztartási könyvét, s kissé figyelemmel kiséri a napi lapokat, megmenekül az örökös piaczjárástól, s cselédeinek sokkal kevesebb alkalma lesz megcsalni, mintha maga alkuszik ki minden garas ára zöldséget.

Ne a szükségest vegyük, hanem a nélkülözhetetlent; vezessünk könyvet, csináljunk minden hónapban mérleget, tanuljuk meg a házat fejünkkel s ne szemünkkel kormányozni, ebben áll a valódi háztartási takarékosság titka, melyben kitünni minden feleségnek első s legfontosabb kötelességei közé tartozik.

S ezt kell leányaiuknak eleve, már a szülei háznál második természetévé oltani, ha azt akarjuk, hogy hivatásuknak kellően megfelelhessenek az életben.

Dr. Szabóné Illési Piroska.

kára: Zsnathy Bódog, pénztárosa: Wagenhoffer Titusz. Számvizsgálók: Freh Alfonz, Glanz Frigyes; helyettes számvizsgáló: Bamos József. Választmányi tagok: Biasobek Ede, Korchmáros Menyhért, Lauringer János, Major János, Szabó Elek és dr. Waisbecker Antal.

— **Pénztári kimutatás**: a *kőszegi kath. gimnáziumi segélyző-egyesület* vagyoni állapotáról. I. B e v é t e l. A segélyző-egyesület pénztárába befolyt 1891. junius 15-től 1892. junius 16-ig a) alapitó tagoktól 130 frt, b) rendes tagoktól 104 frt, c) a kőszegi takarékpénztár adománya 65 frt, d) Somogyi tanár ur adománya (egy arany 5 frt 50 kr., e) Vargyassy Gyula ügyvéd ur adománya 5 frt, f) egyéb adományok 5 frt, g) kamatok 130 frt 86 kr., h) két vasuti szelvény 12 frt. Összesen: 457 frt 36 kr., II. K i a d á s. a) 7 tanulónak szállaspénz 70 frt, b) 7 tanulónak kabát 54 frt 85 kr., c) 8 tanulónak nadrág 35 frt, d) 10 tanulónak czipő 40 frt, jegyhordónak 2 frt. Összesen 201 frt 85 kr. Összes bevétel: 457 frt 36 kr., összes kiadás: 201 frt 85 kr., maradék: 255 frt 51 kr., 1891. junius 15-én volt 3131 frt 55 kr. A folyó évről maradt 255 frt 51 kr. Vagyoni állapot 1892 junius 16-án 3387 frt 6 kr. Ebből takarékpénztárban 3187 frt 6 kr. 2 vasuti részvény 200 frt. Összesen: 3387 frt 6 kr. Kőszeg, 1892 junius hó 16-án. F r e h Antonz számvizsgáló. G l a n z Frigyes II. számvizsgáló. W á g e n h o f f e r Titusz, pénztáros.

— **Köszönet-nyilvánitás.** E i t n e r Ede fővárosi tanitó a helybeli kath. elemi fiuiskola V. és VI. egyesitett osztályának két jobb növendéke részére egy-egy jutalomkönyvet volt szives adni, mely könyv-adományért szives köszönetet mond

az osztálytanitó.

— **Eszterházy Pál** herczeg soproumegyei főispán jelenleg Lékán nyaral és ott ülte meg e hó 29-én névünnepét is.

— **Idegenforgalom.** A nyári tartozkodásra vagy állandó letelepedésre ideérkező idegenek száma egyre növekszik. Nem mulik el nap, hogy egy-két család ne jönne városunkba és keresne alkalmas lakást. Fájdalom, e tekintetben nagy hiány mutatkozik, oly annyira, hogy az idegenforgalmi bizottság már közelebb kenytelen lesz működését beszüntetni. A legfőbb baj abban rejlik, hogy az üres lakásokat háztulajdonosaink nem jelentik be, vagy olyan állapotban akarnák kiadni, mely egyáltalán nem felel meg a szépérzéknek. De még csak egy kis előzékenységre sem talál a lakáskiadóknál az idegen. A legtöbb esetben uvval az ismert kőszegi genre-nal fogadják itt az embereket, a melyet józan gondolkodó emberek már nem egyszer a leghatározottabban elitéltek. Igy azután persze nem érünk czélt.

— **Primicia.** A u e r Krizosztom Jenő, Hechinger Jenő helybeli postatiszt sógora tegnap, e hó 2-án Mária-Czellben első szent-miséjét mondta.

— **Mely részen van az igazság.** Azt a városi határozatot, melyet Haberland német szinigazgató itteni való letelepedése ügyében hoztak, pro és kontra magyarázták a városban, miért is aimelkül, hogy kommentárt fűznénk hozzá, közöljük az egész hivatalos aktát szó szerint:

K i v o n a t

Kőszeg sz. kir. város tanácsának 1892 junius 14-én tartott ülése jegyzőkönyvéből.

2002.

Haberland Frigyes a most Kismartonban időző német szintársulat igazgatója Kőszegen 6—8 hétig tartandó szini előadásokra engedélyt kér, egyuttal a mennyire az óvadék lefizetése alól teljesen fel nem mentetnék, azt legalább felére leszállittatni kéri.

V.

Miután a városi képviselő-testületnek 1888. évi október 13-án tartott közgyülésében elfogadott és a kir. belügyministeriumnak ugyanazon évi deczember 29-én 75317 sz. a. kelt záradékával helybenhagyott — a nyilvános előadásokra vonatkozó szabályrendelet (214/884 sz.) 2-ik §. értelmében német szini társulat csak 500 frt biztositék letétele mellett játszhatik a városban, melyet kérvényező megfizetni nem akar, egyébként pedig a mostani nyári időszakban szini előadások tartásának szüksége nem mutatkozik. — folyamodó kérelmének hely nem adatik.

Miről kérelmező mellékletei visszaadásával a kismartoni polgármesteri hivatal utján értesittetni rendeltetik.

Jegyezte és kiadta
Gábriel György
jegyző.

— **Magánvizsgálat.** E s z t e r h á z y Rezső herczeg, Eszterházy Pál herczeg sopronmegyei főispán bisebbik fia mint magántanuló f. é. junius hó 27-én a helybeli benczés tanárok előtt a gimnazium II. osztályáról sikerült vizsgálatot tett.

— **Kaffehr ur aknamunkája.** Kibujt a szeg a zsákból; ki a róka lyukából; — megszólalt Kaffehr ur az ő *Vasvármegye*-jében, hogy sárkány módjára tüzet okádjon a *Kőszeg és Vidéke* ellen. Kölyök róka, gyenge szikra — nem tehet kárt bennünk; de mert épen alkalmat szolgáltat, hát szólunk mi is egyet a nagy-urhoz. Tisztelt Kaffehr uram már hosszabb idő óta folytatja az aknamunkát lapunk ellen. Ócsárolja, annak rovására dicsérve a kőszegi német lapokat, s mikor a multkoriban egyszer Laky helyett *Zsitvay*-t találtunk irni, felbiezikliz Kőszegre elmondani, hogy micsoda szörnyü dolgokat művel az a *Kőszeg és Vidéke*. De még evvel sem elégedett meg, hanem kapja magát és „méltó álmélkodással" avval az ártatlan tollhibánkból lapjában nyilvánosan gunyt üz. Mit akar ezzel Kaffehr ur? Csak nem tartja magát competensnek arra, hogy más vidéki lap fölött kritikát mondjon? Csak nem hiszi magáról, hogy csalhatatlan és soha sem tévedett? Kaffehr ur is csak olyan közönséges halandó, mint akár melyik más embertársa; még csak nem is valami jóhirü szerkesztő, mint azt másokkal szeretné elhitetni. Hát mit akar? Talán igaz az, a mit tisztelt Ouről mondanak, hogy a mikor *Vasvármegye*-jét teremtette, Szolimanként fölkiáltott volna: „Valamint e g y Isten van az égben, ugy a földön is e g y urnak kell lennie és ez a török szultán!" Az Ön bamulói e mondását ekként magyarázták, hogy: valamint csak e g y ujságiró van a világon, ugy e g y lapnak kell lennie a megyében is és az a *Vasvármegye*. Nem ér czélt. Hisz hány csatát vesztett már, még pedig döntő csatát?! Hóditási vágyainak határt szabnak majd ezentul is. Isten áldja!

— **Értesitők.** Megjelent a pannonhalmi szt. benedekrend kőszegi gimnaziumának értesitője az 1891/2. iskolai évről. A czimlap után V a s z a r y Kolos arczképét tartalmazza az értesitő és az ifjuságnak szánva Magyarország első főpapjának életrajzát Kroller Mikes igazgató tollából. Egyéb tartalma az *Értesitő*-nek: I. Tanári személyzet. II. Tanterv. III. Rendeletek és leiratok. IV. Fontosabb események. V. Jótékonyság. VI. Taneszközök. VII. A tanulók érdemsorozata. VIII. Statisztikai kimutatások. IX. Értesités a szülőknek. A statisztikai táblázatból megtudjuk a következőket: A tanulók összes száma a négy osztályban 185, kik közől 176 tett vizsgálatot. Minden tantárgyból j e l e s az I. osztályban: Esső Endre, Kulcsár Gyula, Moncz József, Rogács Ferencz, Rozsonits József, Takács László, Tőke Károly és Windisch Mátyás. A II. osztályban: Csenár János, Rózsás-Sándor és Schandara István. A III. osztályban: Maitz Ede, Moser Lipót és Sömer Lajos. A IV. osztályban: Harter Ferencz és Pájter István. — **Értesitő** a kőszegi kath. népiskolákról az 1891/2. tanév végén. Tartalmazza a következő pontokat: I. Kőszeg városi kath. iskolaszék. II. Tanitó-testület. III. Fiosztályok. IV. Leányosztályok. V. Ismétlőiskola. VI. Iskolalátogatás. VII. Rövidítések. VIII. Jutalmazások és értesitések. A lefolyt tanévben az iskola egy tanerővel szaporodott és elkülönitve felállittatott az V.—VI. osztály. Kitűnőek az I. leányosztályban: Köhler Irma, Peczöly Mariska; a II. osztályban: Pataky Katalin, Paller Fáni, Podány Fáni, Schwarz Anna, Somogyi Ilona és Waisbecker Paula; a III. osztályban: Gerbosits Ilona, Gyarmati Anna, Palotai Anna és Schmell Róza; a IV. osztályban: Fekete Gizella, Fuchs Mária, Jagits Ilona, Maurer Anna, Röthy Emma, Steininger Gizella és Zarka Julia; az V. osztályban: Franz Vilma és Gábriel Ilona; a VI. osztályban: Gábriel Paula, Horváth Anna, Krécsy Anna, Nieszner Hermina, Schlapfer Paula és Somogyi Gizella. Mindkét nemü tanulók száma 806.

— **Lelet.** Kétfejü sast, régi időknek e rossz emlékét, Kőszegen két helyen födözött fel egy régiségbuvár; az egyiket a *Rózsa* vendéglő czégértartóján, a másikat meg egy templomi zászló keresztholyén. Eddig senki sem vette észre e disztelenkedő madarakat; archaeologus kellett hozzá, a ki rájuk akadjon,

— **Egy fogadás.** Mikor az emberek vitatkoznak és nem birja egyik a másikát meggyőzni, rendesen fogadás a vége a dolognak. Igy történt ez a napokban F a r k a s omnibustulajdonos és a Struczszálló főpinczére, Kovács között is. Igen rövid ideje volt már Kiss Imre bérkocsisnak arra, hogy egy 25-én a déli vonaton elutazandó nőt a vasutra vigyen. Farkasunk azt állitotta, hogy lekésik az utas; a Józsi főpinczés meg hogy: nem. Farkasunk erre kivesz egy tizest; József nem rest és guberálja, sokat mondó pillantást vetve Imrére, aki időközben már belecsapott a lovai közé és ment a leggyorsabb ügetésben a vasut felé. Jókor érkezett. Az utas jegyet váltva felszállott a vonatra, Józsi pedig zsebre vágta a tizest, nem feledkezvén meg a nap hőséről. Kiss Imréről sem.

— **Hymen.** S z a b ó Elek, azelőtt kőszegi, most felső-őri főszolgabiró, f. é. julius hó 12-én Tapolczán egybekelését tartja özvegy E s s ő Gyulánéval.

— **Tüz.** Góbortalván junius hó 28-án tűz támadt, mely két lakóházat hamvasztott el.

— **Meghivó.** A „Vasmegyei Kör" 1892. évi julius hó 9-én Szombathelyen az Auer-féle kerti helyiségben részben a Berzsenyi-szoboralap, részben saját pénztára javára tánczmulatságot rendez. Kedvezőtlen idő esetén a mulatság a „Hungária-szálló nagytermében lesz, mit a szálló erkélyén zászló és lámpa fog jelezni. A hölgyeket kérik, hogy ez esetben is egyszerü öltözetben jelenjenek meg. Felülfizetések hirlapilag nyugtáztatnak. Jegyek előre válthatók Frankl és Ledofszky urak üzletében Szombathelyen.

— **Kombinált czimer és szinak.** Illetékes helyen azon kezdenek gondolkodni, hogy e közös hadsereg- s általában a közös intézményekre nézve a sárga-fekete lobogó és a kétfejü sas helyett uj lobogókat és uj czimert kellene megállapitani.

— **Meghivó.** A Körmendi Athletikai Club 1892. évi julius 9-én a nádasdi hegyben lévő „fürdőház" kerti helyiségében zártkörü nyári tánczmulatságot rendez. Kezdete 5 órakor.

— **Meghaltak junius hónapban.** Berghofer Fáni, hajadon, 18 év., r. k., tüdővész. — Matusits Ferenczné, könyvkötő neje, 23 év., r. k., tüdővész. — Wirkler József, kovácsmester, 84 év., r. k., aggkor. — Zapka Ferenczné koraszülött ikergyermekei. — Schwarz Ferencz koraszülött gyermeke. — Keller Jánosné koraszülött gyermeke. — Auszternek szül. Wagner Anna, 57 év. r. k., véres agyguta. — Molnár Anna, földmives gyermeke, 1 év., r. k., gümőkór. — Szép Mihály, magánzó, 64 év., ág. ev. hólyag- és bélhurut. — Medlesich Magdolna, földmives özvegye, 84 év., r. k., aggkor. — Pohlhammer Mária, tanitó gyermeke, 4 napos, r. k., ráugögörcs.

Különfélék.

— **1848-49-ik szabadságharczi** emlékek kiállitásának főrendezője értesiti az országban levő egyesületeket és a községek elöljáróit, hogy Kossuth Lajos 90-ik születése napja alkalmából rendezendő országos ünnepélyességek emeléséhez községeknek és egyesületeknek huszezer példány életnagy fényképutánzatu Kossuth arczképet ajándékoz a gyüjtemény rendezője Kreith Béla gróf. Ezen arczképeket egészen ingyen és bérmentve küldi meg az 1848-49-ik ereklye gyüjtemény valamennyi községnek (még a legkisebbnek is) és valamennyi egyesületnek (9000 egylet van), mihelyt a község elöljárósága vagy az egyesület elnöksége, aláirásával és pecsétjével ellátott levélben tudatja a Kossuth ünnepély rendezését és ez alkalomra az ajándék kép elfogadását. Ugyanez alkalommal a rendezőség felkéri a községek és egyesületek elöljáróit közreműködni arra, hogy a fővárosi vigadóban gyüjteménynek küldjenek 1848/49-ik emlékeket, különösen nemzetőri kaszákat, öltözeteket, felszerelési tárgyakat, okmányokat és proklamácziókat. A gyüjtemény mindent megvásárol vagy képekért becserél.

— **Technologiai Lapok.** Havonként kétszer megjelenő müszaki és ipari szakfolyóirat. Szerkeszti: Taborszky Otto, a M. K. Technologiai iparmuzeum igazgatója. A 11-ik szám tartalma: Nagy frekvencziáju és potenczialisu váltakozó áramok. Straub. — Budapest elektromos világitása. Lampl Hugó főszámvevőnek a Siemens és Halske czégnek beadványára vonatkozó jelentése. — Vegyes közlemények. Engedélyezett szabadalmak. — Pályázatok és ajánlati árlejtések naptára. — Hirdetések. — A Technologiai Lapok czimtára. — Kérdőszekrény. — Alkalmi vétel és eladás. — Betöltendő állások és állást keresők. Előfizetési dij: egész évre 8 frt, félévre 4 frt 50 kr., negyedévre 2 frt 50 kr. Mutatványszámot ingyen küld a Technologiai Lapok kiadóhivatala Budapest VII. Rottenbiller-utcza 12 sz.

— **A kolozsvári benlakással összekötött kereskedelmi akadémia** tizenegyedik évi értesitője, az 1891—92. tanévről. A felügyelő bizottság megbizásából szerkesztette: Kiss Sándor igazgató-tanár. Tartalom: A magyar nép, ünnepi óda. — Az akadémia felügyelő bizottsága. — Torna játék és játék egyesület. — Igazgatói jelentés az 1891—92-ik tanévről. — Jelentés a kereskedelmi akadémia benlakásáról. — Kivonat a kolozsvári kereskedelmi akadémia szervezetére és fentartására vonatkozó szabályzatból. — A kolozsvári kereskedelmi akadémia benlakási szabályzata. — Jelentés az 1890—91 tanév végén tartott érettségi (zár-) vizsgálatról. — Tanári kar. — Tanterv. — A tanulók névsora. — Fegyelmi szabályok. — Ifjusági önképzőkör, könyvtár, dalárda. — Statisztikai kimutatás a tanulókról. — A kolozsvári államilag segélyezett „Kereskedelmi akadémia bevételei és kiadásainak kimutatása, az 1891—92-ik tanévről. — Tájékozásul a szülőknek. — Felhivás a hazai pénzintézetekhez t. keresdő urakhoz, a nagyobb iparvállalatok tulajdonosaihoz.

Közgazdaság.

Gyümölcsfáink ellenségei.

Több éve már, hogy a hernyók invaziót tartanak gyümölcsöseinkben. Az embernek fáj a lelke, látva, hogy e hatalmas csapással szemben alig tehet valamit gyümölcsösei megvédésére; de fáj leginkább az a szomoru tapasztalat, hogy a miként általában nem sokat törődünk a gyümölcstermeléssel, ugy nem fejtünk ki kellő buzgalmat a hernyók pusztitására.

Évről-évre hangoztatja minden hatóság a törvények erre vonatkozó szigoru rendelkezését. S mi történik? A rendelet elhangzik, s a hernyók évről-évre mind jobban éreztetik velünk pusztitó erejük gyarapodását.

Ha vannak is egyesek, kik ebben való kötelességüknek eleget tesznek, a gazdálkodó közönségek nagy része azonban édes-keveset törődik e kötelességének mulasztásával. Itt tehát csakis a hatóságoknak kérlelhetetlen szigorával, a hanyagoknak példás megbüntetésével lehetne a bajt orvosolni. Második sorban utonutfélen, az iskolában ugy, mint a templom szószékéről, valamint a társadalom egyéb alkalmas helyein igazi lelkesedéssel hirdetni kell azon igéket, melyek a kebleket fogékonyakká tehetik a gyümölcstermelés előmozditására. Neveljük a gyümölcstermelés iránt való érzéket s ha ez meglesz, ugy akkor bizonyára mindenki fogja módját ejteni tudni annak, hogy az ártalmas hernyók ne pusztitsák a kertészkedésben lelő örömük és fáradozásuk kedves gyümölcsét. Ekkor már nem fog kelleni sem hatósági rendelet, sem a hernyók pusztitására való buzditás, mert e kötelességet mindenki önmagán fogja érezni s végre is fogja hajtani. A mai körülményekből következtetve, azt hiszem, hogy ez az óhajtott állapot még soká a „pia desideria"-k országába fog tartozni.

Kötelességünknek akarunk eleget tenni, midőn az idén is némi utmutatást adunk arra, hogy kedves gyümölcseinkbe fektetett reményeink egészen el ne veszszenek.

Nem szabad sem időt, sem fáradságot sajnálni s teljes erőnkből hozzá kell fognunk a hernyozáshoz, mert minden mulasztás megbosszulja magát nemcsak az idei, hanem a jövő évi termésen is.

Legalkalmasabb idő a hernyozásra a tél, a midőn a gazdaságban legkevesebb dolguk van és ilyenkor ezen munka a legnagyobb gonddal teljesithető, mit nagyban megkönnyit azon körülmény, hogy ilyenkor a petéket egy rakáson, a levélburokban, a hernyógyürüben stb. megtalálva, könnyü módon pusztithatjuk el. E pusztitás sokkal nehezebb, midőn a hernyók már kikeltek s nyüzsögnek a fának minden részében. Ekkor már elkéstünk, mert a hernyók a petéből már kikeltek, nagy falánkságuknál fogva mindjárt ellepik az egész fát és akkor azon szétmászva, nagyon bajosan lehet őket összefogdosni: de végre is abban az időben, a mikor a hernyók kikelnek, van a gazdaságban a legtöbb dolog s igy ezt

a munkát gyakran csak felületesen végzik gyümölcstermelésünk nagy hátrányára.

Nézzük már most, melyek azok a káros hernyók és rovarok, melyek gyümölcsfáink ellenségei.

1. Az alma-iloncza. Ez tojócsövével megszurja a fejlődő almát vagy körtét s a nyilásba rakja petéit, melyekből a kikelő pondró elemészti a gyümölcs magvait, azután kijő, tisztátalan utat hagyva maga után, mi természetesen nagyban csökkenti a gyümölcs értékét. A legjobb védekezési mód ez ellen az, hogy az ily gyümölcsöt, mely pondrós, minél előbb meg kell semmisiteni, nehogy a benne levő pondró belőle már előbb kijöhessen. A pondrók a fák kérge alatt és között bábbá válnak, a miért a fa kérgének levakarása és mésztejjel való bekenése válik szükségessé.

2. Nem kevésbbé veszedelmes a gyürüs-pohók is. Ezek ellen ugy védhetjük magunkat legjobban, ha azon galyakat melyeken ezeknek petegyürüi vannak, levágjuk, mert ezek petéiket legjobban szeretik az egy éves hajtások körül rakni. Ha azonban ez által még se volnánk képesek mind elpusztitani, akkor a legjobb azokat a hernyók kikelése idején korán reggel, mikor még fészkeikben együtt vannak, erős lug- vagy szappanoldattal való fecskendezés által elpusztitani, vagy leperzselni.

2. A galagonya özöndék hernyói szintén azok közé tartoznak, melyek nagy falánkságuknál fogva ismeretesek és ez által gyümölcsünkben nagy pusztitásokat visznek véghez, a miért is ezeknek pusztitása szintén igen nagy gondot igényel. Ezek télen át a fákon fehér szövetből készült fészkekben tartózkodnak, a melyekben könnyen feltalálhatók és elpusztithatók.

4. Az araszolók, de különösen különböző más rovarok ellen is, melyek a földben tanyáznak, igen praktikus eljárás az, hogy akkor, a midőn a fákra akarván mászni, a fa dereka körül papirból készült tölcsércsövet vagy szőrkarikákat alkalmazunk és a fát avas zsirral stb. bekenjünk, mely eljárás meggátolja azt, hogy a hernyók, rovarok vagy más mászó férgek a fára juthassanak. A fának fekete szappanoldattal való befecskendezése vagy mésztejjel való bekenése az araszlók irtásánál szintén jó szolgálatot tesznek.

5. A füzes szövöncz ellen való védekezésre alig van más szerünk, minthogy ott, a hol ezek a fába hatoltak, azokat onnét kivágjuk.

6. A köszméte-hernyók ellen használjuk a fekete szappan-oldattal való fecskendezést; ez után a fákat friss korommal, hamuval, mészszel vagy kénvirággal kell behinteni. Jó még a fákat kőolaj és viz keverékével befecskendezni. Ezen szerek többször ismétlendők és ha alkalmazásuk után sokáig eső nem jő, akkor a fákat tiszta vizzel kell leönteni.

7. Igen károsak még a rovarok közül a cserebogár és az ormányos. Előbbiek korán reggel a fáról lerázhatók s összeszedetvén, megsemmithetők. Az ormányosok megszurt virágokkal együtt lepedőbe rázatnak és elégettetnek. Igaz, hogy az által a megtörtént káron segitve nincs, szaporodásuk ez által mégis meg van akadályozva a mi a következő évi termés biztositására nézve igen fontos.

A cserebogár áczái, pajorjai a fa gyökerein nagy károkat okoznak, ezeknek a kiirtása a föld porhanyositása, illetve fölásása alkalmával történik, a midőn gondosan fölkeresendők és azután a legujabb időben petroleummal kevert vizzel öntözetnek, mert ettől megszöknek.

Van még több ilyféle haszontalak hernyók és rovar, mely gyümölcseinket felkeresve, jelentékeny károkat okoz. Ezekkel szemben is, mint a fentieknél ismételten azon őszinte ajánlatot teszszük, hogy használjuk fel a még a rendelkezésünkre álló időt jól a hernyók irtására; mindenki igyekezzék figyelmeztetni és jó tanácscsal hatni a népre hogy a hernyóirtás minél nagyobb körben terjedjen, mi által biztositani fogjuk gyümölcstermésünket a jövőben és kertjeink fái nem fognak oly siralmas kopárságban és szemrehányólag előttünk állani, mint a kik megakadályozhattuk volna szép lombjuk és gyümölcsük elpusztulását, de nem tettük, mert vagy az irtási mód tudása, vagy az akarat hiányzott, ahhoz hogy mindeddig erélyesen cselekedtünk volna.

Záray Ödön.

Irodalom.

— **Egy kitünő uj vállalatnak**, a „Kis Könyvtár"-nak első négy kötete fekszik előttünk. A legkedvesebb olvasóközönségnek, a 7—14 éves gyermekeknek vannak ezek a csinosan kiállitott, képekkel diszitett bámulatosan olcsó könyvek szánva. Az első könyv: „A Csere gyermekek." koszorús irónk Jókai Mór remek tollát dicséri. Az ifjusági irodalom egyik legelső jelese, Benedek Elek mesél a második könyvben (Mesék és történetek") csoda szép dolgokkal a kicsikéknek. „Egy blajbász története" a czime a harmadik könyvnek, melylyel Gaál Mózes tett ki magáért. A negyedik könyvben („A szabad ég alatt.") Benedek, Bársony István, Abonyi Árpád jeleskednek. Általában az előttünk fekvő négy könyv után itélve, a „Kis Könyvtár" rövid idő múlva kedvelt és nélkülözhetetlen olvasmánya lesz a magyar gyermekvilágnak. A kiadó jó szolgálatot tesz az ifjusági irodalomnak, midőn a legkisebb magyar ifjusági irók műveit, valóban olcsó áron adja az ifjuság kezébe. A gyermekekkel megáldott szülők jól teszik, ha ezt a vállalatot pártolják és gyermekeiknek csekély pénzért élvezetes, magyaros olvasmányokat szereznek. A „Kis Könyvtár", — melynek szerkesztője Benedek Elek — Máramaros-Szigeten jelen meg Berger Miksa kiadásában, és minden hazai könyvkereskedésben kapható. Egy-egy kötet ára füzve 12 kr., kötve 20 kr. 10 füzet előfizetési ára 1 frt. 10 kötött példányé 1 frt 70 kr.

A „Képes Családi Lapok" az udvarnál. Abból az alkalomból, hogy a „Képes Családi Lapok" koronázási diszszámában **Mária Valéria** főherczegnőnek két bájos kis költeménye jelent meg sikerült magyar forditásban; a szerkesztőség az emlitett számot pompás diszkötésben a magas szerzőnőnek is megküldötte. Mária Valéria főherczegnő ama gyöngéd érdeklődést, melyet az irodalom iránt mint annak egyik széptehetségü művelője, minden alkalommal tanusitani szokott — ez alkalommal is kitüntette azzal, hogy az emlitett lap szerkesztőségéhez, Báró Vécsey Paulina udvarhölgy által a következő tartalmú levelet iutéztette.

„Dr. Múrányi Armin budapesti h. ügyvéd és a „Képes Családi Lapok" felelős szerkesztője. — Budapest, Nagykorona-uteza 20 sz.

Juuius 19. 92. Igen tisztelt szerkesztő Ur! Mária Valéria Fenséges Főherczegnőnek küldött diszszáma a „Képes Családi Lapoknak", megérkezett; a legfensőbb megbizásából, van szerencsém Önnek tisztelt szerkesztő Úr, Ő Fenségének legmagasabb köszönetét kifejezhetni, valamint azt is, hogy Ő Fensége az egész lapot figyelmes átnézésre méltatta, s fölötte legmagasabb jóváhagyását, tetszését előttem kifejezni is kegyeskedett. Minek utánna maradok igen tisztelt szerkesztő Úr igaz hive: Báró Vécsey Paulina." A legmagasabb megelégedésnek e nemes hangú nyilvánitása ujabb és nagyértékü bizonyitéka annak, hogy a „Képes Családi Lapok" feladatának magaslatán áll s nemes irányánál fogva a magyar olvasóközönség rokonszenvére és pártolására méltó.

Szerkesztői üzenetek.

A. Gy. Budapest. „Hallgass a szivedre" — — — igen, hallgasson szivére; az megadja a feleletet. — „Miért nem tudok muzsikálni?" Talán majd muzsikál. — A többinek sorsát pedig amúgy is tudja. Salve!

K. S. J. ugyanott Kőszeg ostroma 1532-ben volt; most is vártuuk ugyan egy ostromot, de a töröknek ugylátszik inába szállott a bátorsága. Kissé furcsán hangzik ugyan, de tény az, hogy tárt karokkal várjuk és biztatjuk is — csak rajta. Vagy még továbbra is azt várják talán, hogy megszállja őket a szent őrület? Mit gondol??!

Felelős szerkesztő: *Wittinger Antal.*
Kiadó-laptulajdonos: *Feigl Gyula.*

Vasuti menetrend.

Klm.	Állomások.		sz. vegyes vonat II. III. oszt. kocsikkal		
	Középeurópai idő.		reggel	d. u.	este.
—	**Kőszeg**	ind.	5⁰⁵	11⁵⁵	5⁵⁰
6	Lukácsháza	(m. h.)	5¹⁹	12⁰⁸	6⁰⁴
12	Német-Gencs	(m. h.)	5³⁸	12²⁴	6²¹
18	**Szombathely**	érk.	5⁵¹	12³⁹	6³⁶
—	**Szombathely**	ind.	6⁴⁵	3¹⁵	7⁰⁶
7	Német-Gencs	(m. h.)	7⁰¹	3³¹	7²
13	Lukácsháza	(m. h.)	7¹⁶	3³⁶	7³⁶
18	**Kőszeg**	érk.	7³¹	4⁰¹	7⁵¹

Csak kedd-, pénteken közlekedik egy negyedik vonat Kőszegről 8 ó. 10 percz- Szombathelyről 11 ó.. — perczkor.

Piaczi-árak.

Buza	100 kilo . .	7 frt. 50 krtól	8 frt. 20 kr-ig.	
Rozs	„ . .	7 „ 80 „	8 „ 40 „	
Árpa	„ . .	6 „ — „	6 „ 60 „	
Kukoricza	„ . .	6 „ — „	6 „ 20 „	
Zab	„ . .	6 „ — „	6 „ 50 „	

	frt.	kr.		frt.	kr.
Buzaliszt I. 100 kilo	15	40	100 kilo burgonya	1	85
„ II. „	15	10	Marhahus . 1 kilo	—	60
Rozsliszt I. „	13	60	Marha zsir	1	10
„ II. „	12	—	Disznóhus . „	—	52
Buzakorpa . „	5	—	„ zsir . „	—	68
Rozs „ . . „	5	—	Borjuhus . „	—	60
Köleskása . „	14	—	Birkahus . „	—	36
Dara . . „	17	—	1 méteröl bükkfa	13	50
Árpa dara . „	8	—	„ „ dorong	10	—
Széna . . „	2	52	„ tölgyfa	9	40
Szalma . . „	1	90	„ „ dorong	7	60

Nyilt-tér.

Selyem hamisitvány. Égessünk el egy mintát a venni szándékolt fekete selyemből s a hamisitás rögtön kiderül: Mert míg a valódi s jól festett selyem az elégetésnél nyomban öszszepödörödig és csakhammar kialszik, maga után csekély világosbarna hamut hagyván; addig a hamisitott selyem (mely zsiros szinü-szallouás lesz és könnyen törik) lassan tovább ég (minthogy rostszállai a festanyagtól telittetten tovább izzanak) és sötét barna hamut hagy maga után, de valódi selyem módjára soha össze nem pödörödik, csak meggörbül. **Henneberg G.** (cs. kir. udvari szállitó) **selyemgyára Zürichben**, házhoz szállitva, póstabér- és vámmentesen szivesen küld bárkinek is mintákat akár egyes öltönyökre való-akár egész végekben levő valódi selyem szöveteiből.

HIRDETESEK.

Árverési hirdetmény.

Alulirt kir. közjegyző részéről ezennel közhirré tétetik, hogy a részben néhai Frühwirth Mihály hagyatéki tömegéhez tartozó, részben pedig ennek neje szül. Koczor Zsuzsánna tulajdonát képező ingatlanok, nevezetesen:

1. A kőszegi 669 sz. tjkvben irt † 1663 hrsz. káposztás a „vágóhidnál" . . . 50 frt.

2. Ugyanott irt † 1749 hrsz. káposztás a „vágóhidnál" . . . . 30 frt.

3. A kőszegi 2169 sz. tjkvben irt † 6682-6683 hrsz. szöllő és gyümölcsös a „Geistell" d düllőben . . . . 400 frt.

4. A kőszegi 1983 sz. tjkben irt † (7380-7387) hrsz. szöllő a „Kisgrübl" düllőben . . 250 frt.

5. A kőszegi 285 sz. tjkben irt † 1866 hrsz. káposztás a „posztó-gyárnál" . . 60 frt. becsértékben a kőszegi kir. közjegyzői irodában folyó 1892. évi julius hó 11-ik napján délelőtt 9 órakor legtöbbet igérőnek eladatnak.

A becsár egyuttal a kikiáltási ár melynek 10%-át venni szándékozók az árverés megkezdése előtt a kir. közjegyző kezeihez bánatpénz gyanánt lefizetni tartoznak.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a helybeli kir. közjegyzői hivatalban betekinthetők.

Kelt Kőszegen, 1892 julius 2-án.

Pfeffel János s. k.
kir. közjegyző.

Cjúz. köszvény, tagszaggatás, fejfájás, czipőfádalom hátfájdalom stb. ellen legjobb bedörzsölés a Richter-féle

Horgony-Pain-Expeller.

Több mint 20 év óta a legtöbb családban ismeretes mint fájdalom-enyhitő **szer** és majdnem minden gyógyszertárban kapható 40 és 60 krért. Minthogy utánzások léteznek, ennélfogva mindig határozottan:

„Horgony-Pain-Expeller"

kérendő.

Szép minták magánvevőknek ingyen és bérmentve.

Mintakönyvek szabók számára bérmentetlen.

Öltözékeknek való kelmék.

Peruvien és Dosking a magas klérus számára, szabályszerü kelmék cs. és kir. **tiszti egyenruháknak, egyházrozosok-, tüzoltók-, tornászok- és libériáknak, billárd- és játékasztalokra** való posztó, (loden), vizbatlan **vadászkabátoknak, mosókelmék, utazoplaidek 4—14 frtig** stb. Aki olcsó, tisztességes, tartós, tiszta gyapjus posztóárúkat és nem olcsó rongyokat, melyek minden oldalról vevésre ajánltatnak és alig érdemesek a szabó ollójára, akar venni, forduljon

Stikarovsky Jánoshoz Brünnben

Ausztria-Magyarország legnagyobb posztógyára.

Figyelmeztetésül! A n. é. közönség oly czégek elől, melyek 3·10 méter hosszu „**maradékokat**", „**szelvényeket**", és ugynevezett „**metszelékeket**" salonöltözékekre hirdetnek, megintetik.

Már az egyenlő hosszuság bejelentésben látszik a nyilt szédelgés, mert az ilyen maradékok stb. divattalan, rossz, eladhatatlan darabokból lesznek összeállitva. Ilyen nyuzadék áru, melyet ezen czégek már a második vagy harmadik eladótól vesznek, alig ér a vevőárnak egy harmadát.

Szetküldés utánvét mellett csak 10 frton felül bérmentve. — Levelezés német, magyar, cseh, lengyel, olasz és franczia nyelven.

Mindennemű műtrágya.

A magas kormány kezdeményezése folytán alapitott

magyar általános kénsav-, műtrágya és vegyi ipar részvény-társaság

ajánlja saját gyártmányu, tiszta kénsavval feltárt, e.ismert kitünő minőségü műtrágyáit: **csontliszt-, spodium-ammoniak- és ásványi superphosphatokat, párolt csontlisztet, Thomassalakot, chilisalétromot**, kénsavas kálit és ammoniakot; különlegességeket, mint: szőlő-, répa-, rét-, kender- stb. trágyát és mindennemü egyéb műtrágyát, kénsavat, réz- és vasgáliczot. — Talaj-elemzések dijmentesen eszközöltetnek. Felvilágositással és árjegyzékkel készségesen szolgál gyáraink központi irodája **Budapest V, Erzsébett 9. sz. II. e.** hová levelek és megrendelések intézendők. Telefon-szám 882.

Thomas-salak.

Nyomatott Feigl Gyula könyvnyomdájában Kőszegen